

Vanajavesikeskuksen suunnitelmat Lempäälään rahoituskaudelle 2026-2029

Vanajavesikeskus toimii ennen muuta koko Vanajaveden alueen vesienhoidon yhdistävänä voimana ja kaikki Vanajaveden laajalla yli 3000 km² valuma-alueella toteutettavat toimenpiteet edistävät tavalla tai toisella alueen vesistöjen ja lopulta Vanajaveden tilaa. Onnekkaina ja vesistöjen tärkeyden hienosti sisäistävänä Vanajaveden valuma-alueen alajuoksulla sijaitsevana kuntana Lempäälä kerää näin kaiken hyödyn vesien tilan hyväksi yläjuoksulla tehdystä työstä.

Yhteistyöllä saadaan suurin vaikutus, ja vaikuttavimmat toimet saadaan monipuolisilla hankkeilla, joiden omarahoitusosuudet muodostuvat pääosin alueen kuntien vuosittaisesta rahoituksesta. Esimerkiksi alueelliset ja kuntien LUMO- ohjelmat ja Vanajaveden alueen HELMI-keskittymästatus avannevat jatkossa hyviä hankemahdollisuuksia, joita Vanajavesikeskus aktiivisesti hyödyntää alueen hyväksi. Myös ilmastomuutokseen sopeutuminen on tärkeä teema, johon liittyvissä hankkeissa vesienhoito on usein erityisasemassa. Vanajavesikeskukselle tärkeää on myös ympäristökasvatus ja vesien virkistyskäyttö.

Vanajavesikeskuksen nykyiset hankkeet - ja niiden kautta tavallaan koko Vanajavesikeskuksen ydintoiminta - voidaan ryhmitellä neljään eri teemaan: 1) Vesienhoito ja vesistöviestintä, 2) Monimuotoisuus ja maisema, 3) Ilmasto, 4) Ympäristökasvatus ja lähikalan käytön edistäminen. Tavoitteenamme on, että myös seuraavalla rahoituskaudella toteuttaisimme Lempäälässä jokaiseen edellä mainittuun teemaan kuuluvia hankkeita.

Teemaan 1 eli vesienhoito ja viestintä olemme valmistelleet Kokemäenjoen vesistön vesiensuojeluyhdistys ry:n kanssa hakemuksen viestintähankkeelle ”Vauhtia Vesienhoitoon 4 – Pirkanmaan alueen vesistöneuvonta ja kunnostustoimijoiden aktivointi”. Hankkeen suunniteltu toteutusaika on 1.11.2025-31.12.2027. Rahoitusta haetaan Pirkanmaan ELY-keskuksen maaseuturahastolta ja sieltä olemme jo saaneet myönteisen palautteen hakemukselle. Vanajavesikeskus toimii hankkeessa erityisesti Valkeakosken, Lempäälän ja Akaan seudulla. Hankkeessa toteutetaan yleistä vesistökunnostus- ja hankeneuvontaa ja vieraslajiviestintää sekä kartoitetaan jo rakennettujen vesienhallinta- ja suojelurakenteiden nykytilannetta ja huoltotarpeita mahdollista seuraavaa (investointi)hanketta varten. Kuluvan vuoden loppupuolelle kestävän ”Vauhtia Vesienhoitoon 3” -hankkeen aikana yhteistyö Lempäälän ympäristötoimen kanssa on syventynyt ja odotamme mainion yhteistyön jatkuvan myös ”Vauhtia vesienhoitoon 4” -hankkeessa. Hanketoteutusten lisäksi Vanajavesikeskus jakaa alueelleen vuosittain vesienhoitoavustuksia yleishyödylliseen toimintaan. Lempäälässä avustuskohteina ovat olleet mm. Iso-Savijärvi ja Iso-Kynäröjärvi ja jatkamme avustusten aktiivista markkinointia lempääläläisille suojeluyhdistyksille ja maanomistajille.

Teeman 2. eli monimuotoisuus ja maisema ajankohtaisin kokonaisuus on Vanajaveden seudulle yhteistyössä Pirkanmaan ja Hämeen ELY-keskusten kanssa haettu ja saatu valtakunnallinen Helmi-keskittymä-status, jonka uskomme jatkossa edistävän myös Lempäälän alueen monimuotoisuushankkeiden rahoitusta. Lempäälässä Ahtialanjärvi ja Sarvikkaan alue ovat tärkeimpiä Helmi-keskittymän vesistöjä. Oman järjestö-Helmi-hankejatkumomme ”Iloiset linnut rannoille” puitteissa olemme edistäneet Sarvikkaan alueen rantalaidunnuksen aloitusta mm. kustantamalla linnustokartoitukset ja ottamalla ensimmäiset yhteydenotot maanomistajiin. Toivomme tietysti, että maa- ja metsätalousministeriön ja ympäristöministeriön järjestö-Helmi-rahoitusmuoto saisi jatkoa, mutta selvitämme myös muita rahoitusmahdollisuuksia ranta- ja vesiluonnon monimuotoisuutta edistäville hankkeille. Lempäälässä kohteena on esim. kunnan LUMO-ohjelman toteutuksen edistäminen, esimerkiksi avustaminen selvitysten ja suunnitelmien laatimisessa. Vieraslajien torjunta on tärkeä osa monimuotoisuuden edistämistä, ja vuonna 2026 käytettävissämme tulee jälleen olemaan isosorsimo-kasvin torjuntaan osoitettu eduskunnalta saatu joululahjaraha, joka on käytettävissä koko Vanajavesikeskuksen toiminta-alueella vuosina 2024-2026.

Tästä rahasta on jaettu avustuksia isosorsimon torjuntaan myös Lempäälän alueelle. Mikäli isosorsimo-erillisrahoitukseen saadaan jatkokausi, se mahdollistaa pitkäjänteisemmän työn lajin poistotöissä.

Teema 3. eli ilmastotoimet tähtää vesienhoitosektorilla mm. taajamien vesien hallintaan äärevämmissä olosuhteissa. Näiden hulevesiasioiden neuvonnassa ja suunnittelussa Vanajavesikeskus on myös mielellään mukana Vauhtia vesienhoitoon 4 -hankkeen puitteissa. Selvitämme myös yhteistyömahdollisuuksia muiden toimijoiden, esimerkiksi MTK Pirkanmaan ja Pirkanmaan Metsäkeskuksen kanssa, Hämeen puolella meillä on jo Hämeen Metsäkeskuksen kanssa käynnissä ELYn maaseuturahaston rahoittama yhteisprojekti ”Ilmastokestävyyttä ja ympäristöviisasta vesiensuojelua hämäläismetsiin”, jossa metsänomistajille tarjotaan vesiensuojeluneuvontaa ja lisäksi on rakennettu vesiensuojelurakenteita.

Teema 4. on ympäristökasvatus ja lähikalan käytön edistäminen. Talvella 2025-2026 Pirkan Helmi ry:ltä ja Kantri ry:ltä haetaan rahoitusta Lähiluonnon ihmeitä Etelä-Pirkanmaalla -hankkeen toteutusta varten. Hankkeessa on tarkoitus järjestää eri teemaisia luontotuokioita Lempäälän, Valkeakosken ja Akaan päiväkodeille heidän lähiluonnossaan vuosina 2026-2027. Kohderyhmänä ovat esikouluikäiset lapset. Myös Lähikalaa lasten lautasille -hankekokonaisuudelle haetaan jatkorahoitusta ELY-keskukselta, jolloin yläkoululaisten kalankäsittely- ja kokkauskurssit tulevat jatkumaan kaikissa Vanajavesikeskuksen toimialueen kunnissa.

Kuten aiemmin on todettu, kuntarahoitus on Vanajavesikeskuksen toiminnan kivijalka. Toiminnallisena säätiönä Vanajavesisäätiöllä ei ole sijoituksia eikä tuottoja, vaan Vanajavesikeskuksen toiminta tapahtuu kunta- ja yritysrahoituksen volyymin määrittämässä laajuudessa. Käyttämällä kuntarahaa hankkeiden omarahoitusosuuksiin Vanajavesikeskus pystyy moninkertaistamaan rahan vaikutuksen vesienhoidon toteutuksessa ja kaikessa muussakin toiminnassaan. Nelivuotiset sopimuskaudet ovat hyvin tärkeitä toimien pitkäjänteisen toteuttamisen varmistamiseksi.

Pidetään yhteyttä! Tulen tai tulemme tiimin porukallakin oikein mielellämme esittelemään toimintaamme ja keskustelemaan yhteisistä jatkosuunnitelmista teille Lempäälään jos suinkin haluatte 😊

Hämeenlinnassa 6.6.2025

Eeva Einola

vt. pääsihteeri

Vanajavesikeskus

050 4141701